

forlods i forbindelse med et separations- og skilsmis-seskifte. Af Højesterets dom fra 2002 følger det endvidere, at visse yderligere rettigheder, som skal ligeledes ved separation og skilsmisse, kan holdes uden for det uskiftede bo. Således kan den længstlevende ægtefælles kapital- og ratepensionskonti samt kapital- og rateforsikringer holdes uden for et uskiftet bo, uanset om ordningen er oprettet uden tilknytning til et ansættelsesforhold. Dette gælder, selvom kontiene ikke kan holdes uden for et skifte, mens begge ægtefæller lever. Det følger formentlig endvidere af dommen, at en privat etableret livrente kan holdes uden for det uskiftede bo, uanset om den kan genkøbes. Tilsvarende gælder antagelig også en livsforsikring tegnet på længstlevendes liv. Længstlevendes indekskontrakter kan også holdes uden for et skifte af det uskiftede bo. Længstlevendes selvpensioneringskonti og indestående i Lønmodtagernes Dyrtidsfond kan formentlig ligeledes holdes uden for skifte af det uskiftede bo, selvom midlerne skal ligeledes ved et separations- og skilsmissekifte. Hvis den længstlevende ægtefælle er indsat som begunstiget i førstafdødes pensionsforsikrings- eller opsparingsordninger, er det tvivlsomt, om udbetalte beløb indgår i boet. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste indgår i det uskiftede bo.

Det følger af erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, at krav på erstatning og godtgørelse for personskade samt forsørgertabserstatning ikke indgår i formuefællesskabet mellem ægtefællerne ved skifte i anledning af et ægteskabs ophør, f.eks. ved død. Dette omfatter også et uskiftet bo. Hvis den længstlevende ægtefælle har siddet i uskiftet bo og har modtaget en forsørgertabserstatning i anledning af ægtefælens død, kan erstatningen således holdes uden for skiftet, selvom skiftet først sker flere år efter dødsfaldet, hvis erstatningen ikke er forbrugt. I teori og praksis antages, at også ulykkesforsikringer, der har karakter af kompensation til den længstlevende for personskade eller forsørgertab, og livsforsikringssummer er omfattet af en analogi af erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, og derfor kan holdes ude af det uskiftede bo. Tilsvarende må formentlig gælde ydelser efter arbejdsskadesikringsloven og beløb, der udbetales i henhold til en sygeforsikring, der i forsikringsmæssig henseende behandles på samme måde som ulykkesforsikring, jf. forsikringsaftalelovens §§ 119-124. Analogien kan ikke anvendes i tilfælde, hvor længstlevende er indsat i en livsforsikringsordning, der er tegnet af tredjemand, men her kan arvelovens § 14, stk. 3, få betydning, jf. nedenfor. For at beløb omfattet af erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, eller analogien heraf ikke skal indgå ved skifte af det uskiftede bo, er det et krav, at længstlevende har

sørgt for at sikre sig bevis for, at midlerne ikke er forbrugt. Det er kun selve det beholdne beløb og surrogater herfor, der kan udtages. Renter og indtægter samt værditilvækst, f.eks. værdistigning på en fast ejendom, indgår derimod i lighedelingen.

Arv eller gave, der tilfalder længstlevende, kan holdes uden for det uskiftede bo, hvis længstlevende kræver skifte inden tre måneder efter modtagelsen, jf. § 14, stk. 3.

Ved overtagelse af fællesboet bliver længstlevende personlig ansvarlig for førstafdødes gæld, jf. § 16, stk. 1, og hæfter dermed personligt med både fælles-ejet og eventuelt eget særeje. En udlevering til uskiftet bo kan dog omgøres til udlevering til bobestyrerbo, hvis det efterfølgende viser sig, at førstafdødes bo var insolvent, jf. § 16, stk. 2. Herved kan længstlevende frigøre sig for hæftelsen for førstafdødes gæld. En sådan omgørelse forudsætter, at længstlevende kan opfylde sine forpligtelser efter dødsboskiftelovens § 104 til at tilbagelevere det allerede modtagne eller tilsvare berigelsen deraf eller erstatte dets værdi.

Ægtefællen kan udstede præklusivt proklama efter boets udlevering og med skifterettens tilladelse før.

Der henvises til betænkningen s. 104-108.

5.1.3. Længstlevendes rådighed over det uskiftede bo

Længstlevende har i levende live en ejers rådighed over det uskiftede bo, jf. arvelovens § 15, og kan derfor som udgangspunkt råde frit over boet ved overdragelse af aktiver som gave, til eje, sikkerhed mv.

Længstlevendes rådighed er dog begrænset af misbrugsreglen i arvelovens § 20, hvorefter en arving kan kræve sin lod uskiftet af det uskiftede bo, hvis længstlevende ved misbrug har formindsket boet eller har fremkaldt nærliggende fare for det eller har tilsidesat sin forsørgelsespligt over for arvingen. Eksempler på misbrug er ifølge § 20, stk. 2, navnlig urime-ligt forbrug, tegning af en uforholdsmæssig høj livrente samt ydelser af gaver eller andre begunstigelser, der står i misforhold til boets formue.

Længstlevendes dispositioner kan endvidere i tilfælde af misbrug medføre et vederlagskrav ved skifte eller blive omstødt, jf. §§ 21 og 22.

Det er arvingen, der ønsker sin arvelod skiftet, der har bevisbyrden for, at der har været tale om misbrug. Skifteretten kan ved arvingers mistanke om misbrug fra længstlevendes side over boets aktiver pålægge længstlevende at oplyse om dispositioner foretaget over det uskiftede bos formue, jf. § 13, stk. 4.

I henhold til § 15, stk. 2, 1. pkt., kan længstlevende ved testamente frit råde over den del af boet, der falder i arv efter længstlevende ved dennes død. Denne ud-